

**Posudok na dizertačnú prácu: „ Učiteľé jako aktéři vzdělávací politiky. Konceptualizace aktéru ve veřejné politice a aplikace vybraných přístupu na příklad učitelu.“**

**Autorka: Magdalena Mouralová**

**Posudzovateľka:** *Prof. PhDr. Eudmila Malíková, PhD., Fakulta sociálních vied UCM v Trnave*

Téma, ktorú si autorka zvolila je bezpochyby aktuálna svojim špecifickým zameraním na učiteľov ako aktérov vzdelávacej politiky a súčasne zaujímavá originálnym spôsobom spracovania. Aktéri verejnej politiky sú fenoménom, ktorý patrí k fundamentálnym témam vedného odboru. Žiadna téma ani výzkumná úloha vo verejnej politike nemôže vynechať aktérov, ktorí jej dávajú štruktúru, určujú obsah a zmysel. V prípade autorky ma zaujal spôsob akým sa snaží uchopiť tému, vedecky ju spracovať a analyzovať. Toto nie je tak častý ale skôr ojedinelý prístup v odbornej literatúre verejnej politiky. Predmetom jej záujmu je samotná konceptualizácia pojmu aktér (actor, stakeholder, agent) v rôznych kontextoch skúmania s dôrazom na učiteľov ako aktérov vzdelávacej politiky. Autorka v úvode uvádza, že cieľom jej práce je nájsť, popísať a porovnať rôzne spôsoby uchopenia aktérov v rámci verejnej politiky. Na prvý pohľad banálny cieľ sa pri čítaní tejto práce stane skutočne fundamentálnym problémom pre akékoľvek kontexty výskumu verejných politík. Z môjho pohľadu je výsledok jej práce zaujímavý najmä z hľadiska teoreticko-metodologického, napriek tomu, že pôvodným cieľom boli učitelia ako aktéri vzdelávacej politiky a ich vonkajšia diferenciácia, čomu v práci venuje menej priestoru. Autorka si tento výsledok práce uvedomuje a snaží sa maximálne zhodnotiť teoretické závery o aktéroch v časti venovanej modelovaniu na príklade učiteľov ako aktérov a politike vonkajšej diferenciácie. Prísne rigorózne vzaté, názov jej práce nie celkom vystihuje očakávania čitateľa, ktorý hľadá v obsahu nejaký empirický materiál o daných aktéroch vo vzdelávacej politike. To čo robí jej prácu hodnotnú je podľa mňa jej bádateľský prínos a schopnosť klásť správne otázky na správnom mieste a z rôznych uhl'ov pohľadu. Toto vidím ako pridanú hodnotu jej dizertačnej práce a naplnenie jej vedeckých ambícií.

Štruktúra práce zodpovedá požiadavkám kladeným na dizertačné práce. Približuje teoretické východiská, ktoré jej pomáhajú pochopiť a budovať logiku postupov pri analýze aktérov. Logicky je rozdelená na osem kapitol, z ktorých viac ako polovica sa venuje teoretickým

otázkam výskumu aktérov vo verejnej politike a samotný učiteľia ako aktéri vo verejnej politike sa stávajú objektom záujmu až v piatej kapitole práce. Pri čítaní textu však autorka vcelku zručne narába s témou aktérov, takže všetky kapitoly akoby zapadali do kontextu a plynule prechádzali k sledovaniu učiteľov ako aktérov. Toto môže byť však aj predmetom kritiky, pokiaľ sa čitateľ pozerá na štruktúru textu iba z hľadiska predmetu sledovanej témy. V piatej kapitole sa autorka pokúsila prepojiť tému, do polohy rôznych teoreticko-metodologických prístupov vo verejnej politike, (Sabatier, Weible) čo pôsobí trochu nevyvážene pri prechode na príklad učiteľov a ich vonkajšej diferenciacie. Tu by sa žiadalo vyargumentovať dôslednejšie užitočnosť predchádzajúcej analýzy pri aplikácii pojmu aktér na učiteľov a ich roly, pozície identity vo verejnej politike. Napriek snahe zakomponovať učiteľov ako aktérov do rôznych konceptov, či už neoinštitucionalizmu, teórie záujmových skupín, advokačných teórií, teórie troch prúdov, naratívnej analýzy politik, v texte mi chýba zhrnutie predchádzajúcich výsledkov, napríklad zhodnotenie všetkých týchto prístupov z hľadiska identifikácie učiteľov ako aktérov vo verejnej a vzdelávacej politike. Nejde totiž iba o operacionalizáciu pojmu ale aj zasadenie učiteľa do kontextu vzdelávacej politiky, ktorá má svoje špecifiká, či už v podobe vzťahu k cieľovým skupinám, k obsahu politiky, atď. Šiesta kapitola by z hľadiska danej témy mohla byť akýmsi premostením konceptualizácie vedenej najmä využitím sociálneho konštruktivismu pri analýze pojmu aktéri na samotnú tému učiteľa vo vzdelávacej politike. Avšak jej snaha držať sa teoretických východísk sa v závere zhodnocuje vcelku vydareným konceptuálnym rámcom pre výskum aktérov. Súhlasím s autorkou v tom, že jej práca je naozaj akousi oslavou vedeckej práce ako intelektuálnej výzvy. Pri jej čítaní je často čitateľ zneistený množstvom informácií, teoretických konštruktov a metodologických logaritmov, avšak rýchlo pochopí, že vedecké bádanie je plné práve takýchto na prvý pohľad nezáživných a obsahovo nič nehovoriacich analýz veľmi užitočných pre myslenie vo vede a pochopenie logiky konceptu a jeho využívania v bádateľskom prostredí.

Autorka preukazuje znalosť relevantnej literatúry k téme aktérov a správne využíva túto znalosť v kontexte sledovanej témy. Ide naozaj o veľmi originálny spôsob písania dizertačnej práce, nanajvýš akademický a v súlade s pravidlami vedeckého bádania. Jej zaniatenosť pre vedeckú argumentáciu a vedecké zdôvodnenia môže byť príkladom pre ďalšie podobné práce.

Z metodického hľadiska ide o prácu, ktorá využíva sociálny konštruktivismus na dokázanie opodstatnenosti istých myšienkových prístupov a na vytvorenie celkového rámca modelu aktérov v priestore verejnej politiky.

Svoj talent pre vedu dokumentuje najmä pri obsahovej analýze aktérov vo verejnopolitických textoch. Tu sa v plnom rozšahu prejavuje autorkyna precíznosť a ovládanie práce s týmto druhom metód. Autorka ukazuje jednak bohatosť možností pri vymedzovaní pojmu aktér, ako aj rôzne možnosti ich aktivít, prejavov, rôzne rysy a rôzne spôsoby ako výskumníci pracujú s aktérmi. Rovnako zručne autorka používa syntézu.

Z formálneho hľadiska má práca 137 strán textu plus zoznam literatúry a prílohy. Dodržiava formálne pravidlá práce s literatúrou v texte, citácie, odkazy a pod. Tabuľky sú prehľadné a funkčné k daným textom.

Okrem toho, že práca má veľmi široký záber metodologických problémov, ktoré autorka nastoluje a rieši, otvára aj množstvo nových tém, ktoré evokujú celý rad otázok. Dovolím si preto položiť iba dve ako námet do diskusie.

1/ Autorka v práci navrhla celý rad tém, úloh, ktoré by bolo vhodné riešiť ako výskumné úlohy týkajúce sa učiteľov a ich vonkajšej diferenciacie. Aké výskumné metódy by bolo možné navrhnúť a využiť pri ich riešení?

2/ Ako sa pozerá autorka na využívanie kvalitatívnych metód vo výskume aktérov politik? V akých prípadoch by ich zvolila práve pri výskume aktérov vzdelávacej politiky?

Predložená práca spĺňa predpoklady kladené na doktorské dizertačné práce tak po obsahovej ako aj formálnej stránke a možno ju jednoznačne považovať za prínos k vedeckému poznaniu. Autorka preukázala aschopnosť pracovať s vedeckými metódami a prinášať nové impulzy do skúmania odborných problémov. Podľa môjho názoru môže byť práca ponúknutá vo forme vysokoškolských skript, prípadne (po relevantných úpravách) ako učebnica, o čom autorka aj uvažuje.

Prácu doporučujem k obhajobe pred dizertačnou komisiou a následne navrhujem udeliť autorke akademický titul PhD. v danom odbore.

V Bratislave, 16. augusta 2019

Prof. PhDr. Ľudmila Malíková, PhD.